

Vec C-722/22

Návrh na začatie prejudiciálneho konania

Dátum podania:

24. november 2022

Vnútroštátny súd:

Sofijski gradski sad

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

22. november 2022

PRACOVNÝ DOKUMENT

U Z N E S E N I E:

... [omissis]

Sofijski gradski sád (Mestský súd Sofia, Bulharsko), Trestný senát ...
[omissis]

Konanie podľa § 485 a nasl. NPK [Nakazatelno-protsesualen kodeks, Trestný poriadok] a článku 267 odsek 2 ZFEÚ

- 1 Podľa výkladu, ktorý uskutočnil Värchoven kasacionen sád na Republika Bulgaria (Najvyšší kasačný súd, Bulharsko), bráni vnútroštátne právo konfiškácii motorového vozidla, ktoré organizovaná zločinecká skupina využívala na prepravu tovaru bez kolkovej známky podliehajúceho spotrebnej dani. Zároveň je nutné vychádzať z toho, že toto vozidlo predstavuje podľa práva Únie nástroj trestnej činnosti a v takom prípade je nutné, aby súd preskúmal nutnosť konfiškácie.
- 2 To si vyžaduje predloženie návrhu na začatie prejudiciálneho konania. Z uvedených dôvodov sa vydáva nasledujúce

U Z N E S E N I E:

Súdnemu dvoru Európskej únie sa PREDKLADÁ nasledujúci návrh na začatie prejudiciálneho konania:

3 Prejudiciálna otázka

Je s článkom 2 v spojení s článkom 1 tret'ou zarážkou rámcového rozhodnutia 2005/212/SVV zlučiteľné, aby sa vnútroštátny zákon vykladal v tom zmysle, že nákladný automobil (ťahač a príves), ktorý mali členovia organizovanej zločineckej skupiny v držbe a ktorý im slúžil na prepravu veľkého množstva tovaru podliehajúceho spotrebnej dani (cigariet) bez kolkových známok, nemá byť skonfiškovaný ako nástroj trestnej činnosti?

4 Právne predpisy a judikatúra Európskej únie

Rámcové rozhodnutie Rady 2005/212/SVV z 24. februára 2005 o konfiškácii príjmov, nástrojov a majetku z trestnej činnosti (Ú. v. EÚ L 68, 15.3.2005, s. 49; ďalej len „rámcové rozhodnutie 2005/112“)

Vnútroštátne právne predpisy

- 5 Nakazatelen kodeks (Trestný zákon; ďalej len „NK“),... [omissis], v znení platnom v čase spáchania skutku, DV [Daržaven vestnik; úradný vestník] č. 60/11

Zakon za akcizite i danáčnite skladove... [omissis] (zákon o spotrebných daniach a daňových skladoch, ďalej len „ZADS“)

Rozhodnutie [Värchoven kasacionen säd; Najvyšší kasačný súd; VKS] o výklade č. 2 z 18. decembra 2013... [omissis], ďalej len „rozhodnutie týkajúce sa výkladu 2/13“

- 6 Podľa § 321 ods. 3 bodu 2 v spojení s odsekom 2 NK sa účasť na zločineckej skupine na účely obohatenia potrestá trestom odňatia slobody na tri až desať rokov.

Podľa § 234 ods. 2 bodu 3 v spojení s odsekom 1 NK sa držba tovaru, ktorý podlieha spotrebnej dani, bez kolkových známok, pokiaľ ich zákon predpisuje, keď sú predmetom trestného činu veľké množstvá, potrestá „odňatím slobody“ na dva až osem rokov, ako aj „odňatím povolenia na výkon určitých povolaní alebo činností“.

Tabakové výrobky podliehajú podľa § 2 bodu 2 ZADS spotrebnej dani. Podľa § 11 ZADS sú cigarety tabakovými výrobkami. Podľa § 4 bodu 7 ZADS dochádza k zaplateniu dlžnej spotrebnej dane zakúpením kolkovej známky. Kolok sa umiestni na tovar, ktorý podlieha spotrebnej dani, § 20 ods. 2 bod 6 a § 64 ZADS.

Cigarety teda predstavujú tovar, ktorý podlieha spotrebnej dani a ich držba vedie nevyhnutne k povinnosti umiestniť na ne kolkovú známku.

- 7 Podľa § 53 ods. 1 písm. a) NK sa osobe skonfiškujú predmety, ktoré boli použité ako nástroj na spáchanie úmyselného trestného činu. Zákonná úprava znie:

„§ 53 ods. 1: Nezávisle od trestnoprávnej zodpovednosti sa skonfiškujú:

a) veci, ktoré patria páchateľovi a boli určené na spáchanie úmyselného trestného činu alebo na to slúžili.“

Motorové vozidlo, ktoré bolo použité na spáchanie trestného činu, sa podľa vnútroštátnej právnej úpravy a vnútroštátnej judikatúry spravidla považuje za nástroj trestnej činnosti.

- 8 Podľa vnútroštátnej právnej doktríny predstavuje tovar podliehajúci spotrebnej dani bez kolkovej známky predmet trestnej činnosti podľa § 234 ods. 1 NK. K samotnému spáchaniu trestného činu dochádza vykonaním faktickej moci nad tovarom.

V judikatúre sa riešila otázka, či vozidlá použité na prepravu a úschovu týchto tovarov predstavujú nástroje trestnej činnosti, a teda či osobe, ktorá bola uznaná za vinnú, majú byť skonfiškované.

Najvyšší kasačný súd vo svojom rozhodnutí týkajúcom sa výkladu 2/13 konštatoval, že v prípadoch, keď bol tovar bez kolkovej známky nájdený vo

vozidle ako predmet trestnej činnosti podľa § 234 NK, toto vozidlo nepredstavuje nástroj trestnej činnosti. Preto [ho] podľa § 53 ods. 1 písm. a) nemožno skonfiškovať ako nástroj trestnej činnosti.

Dôvodom je názor, že trestný čin spočíva v „držbe“ tovaru, ktorý podlieha spotrebnej dani a nemá kolkovú známku“, ku ktorej „[dochádza] nezávisle od toho, na ktorom mieste sa predmety nachádzajú“, „nezávisle od toho, kde a ako sa skladujú, uschovávajú atď.“.

Najvyšší kasačný súd rozhodol, že „pokiaľ sa držba uskutočňuje prostredníctvom pôsobenia na predmet trestnej činnosti, vozidlo alebo dopravný prostriedok, v ktorom sa našiel tovar bez kolkovej známky podliehajúci spotrebnej dani, má byť považované/považovaný za miesto, na ktorom dochádza k vykonaniu faktickej moci nad tovarom“.

Najvyšší kasačný súd dospel k záveru:

„Vozidlo alebo dopravný prostriedok, v ktorom sa našiel tovar bez kolkovej známky podliehajúci spotrebnej dani, ktorý je predmetom trestnej činnosti v zmysle § 234 NK, nepodlieha konfiškácii podľa § 53 ods. 1 písm. a) NK.“

Skutkový stav

9 Na základe právoplatných súdnych rozhodnutí ([schválenie] dohody [s prokuratúrou] z 12. marca 2015 a trestného rozsudku vnútroštátneho súdu z 23. júna 2016, ktorý Apelativen Specializiran nakazatelen sād (Špecializovaný odvolací trestný súd, Bulharsko) zmenil rozsudkom z 13. apríla 2018, ktorý bol zase zmenený rozhodnutím Najvyššieho kasačného súdu z 8. októbra 2018), sa konštatuje nasledujúci skutkový stav týkajúci sa návrhu na začatie prejudiciálneho konania:

1. AP, BP, OP a PG boli od augusta 2011 do júna 2012 členmi organizovanej zločineckej skupiny, ktorej cieľ spočíval v páchaní trestnej činnosti podľa § 234 NK na účely obohatenia (konkrétne držba cigariet bez kolkovej známky), čo predstavuje trestný čin podľa § 321 NK. Za tento skutok bol AP potrestaný „odňatím slobody“ na tri roky, BP a OP „trestom odňatia slobody“ v trvaní jeden rok a PG „trestom odňatia slobody“ na 6 mesiacov; v prípade AP, BP a OP boli výkony trestov podmiennečne odložené.

2. Táto organizovaná zločinecká skupina prepravila v druhej polovici augusta 2011 cigarety bez kolkovej známky z Grécka do Bulharska, pričom na to použila nákladný automobil, ktorý tvoril ťahač značky Scania... [omissis], ktorý bol vo vlastníctve OP, a príves... [omissis], ktorý OP fakticky kúpil 10. augusta 2011.

Dňa 19. augusta 2011 sa ťahač, v ktorého prívese boli naložené cigarety bez kolkovej známky, na trase z Atén do Solúna poškodil. Preto AP, BP a GB kúpili 20. augusta 2011 od súkromnej osoby v Bulharsku ojazdený ťahač značky MAN... [omissis]; kúpnu cenu zaplatili v hotovosti; ťahač ihneď prevzali do

svojho vlastníctva; odovzdali ho OP, ktorý na ňom cestoval 21. augusta 2011 do Grécka. Tam k novému ťahaču pripojil príves, v ktorom boli naložené cigarety bez kolkovej známky (313 500 krabičiek cigariet v hodnote 2,348 milióna bulharských levov [BGN], približne 1,2 milióna EUR).

Následne OP išiel 23. augusta 2011 nákladným automobilom do Varny (Bulharsko), kde boli cigarety v sklade vyložené. Polícia zhabala cigarety 24. augusta 2011.

Za tento čin bol AP uložený trest odňatia slobody v trvaní jeden rok a jedenásť mesiacov, BP a OP trest odňatia slobody jeden rok a GB trest odňatia slobody štyri roky; výkony trestov uložených AP, BP a OP boli podmienične odložené.

3. V rámci dohody [s prokuratúrou], ktorú schválil [súd], bol v súvislosti s iným skutkom skonfiškovaný ťahač značky Scania... [omissis].

Vnútroštátny súd z úradnej moci posúdil, či má rozhodnúť o skonfiškovaní prívesu... [omissis] a ťahača značky MAN... [omissis] (v trestnom konaní neboli zhabané).

- 10 Nasledujúci doplňujúci skutkový stav sa nevzťahuje priamo na prejudiciálnu otázku:

Príves... [omissis] nadobudol OP kúpou 10. augusta 2011 tak, že vykonal úhradu kúpnej ceny a príves si ihneď prevzal; oficiálne však o tom nebola uzatvorená žiadna notársky overená kúpna zmluva. Na základe toho formálne nedošlo k účinnému prevodu vlastníctva.

Ťahač značky MAN... [omissis] kúpili 20. augusta 2011 AP, BP a GB, pričom kúpnu cenu zaplatili (uvedenej) súkromnej osobe v plnej výške a stali sa vlastníkami vozidla. Po tom, ako boli cigarety 24. augusta 2011 zhabané, písomnou kúpno-predajnou zmluvou z 29. augusta 2011, ktorá bola notársky overená, previedla súkromná osoba vlastníctvo k autu na tretiu osobu, ktorou nebol žiadny z odsúdených (tretia osoba uviedla, že sa iba podpísala a o obchode nič nevie; nezaplatila ani kúpnu cenu a ťahač ani nikdy nevidela). Preto sa tretia osoba stala z formálneho hľadiska vlastníkom ťahača po tom, ako došlo k spáchaniu skutku.

Tieto okolnosti môžu byť relevantné iba v prípade, ak sa konštatuje, že v zásade je možné, aby sa ťahač a príves vzali do úvahy ako nástroje trestnej činnosti. V tomto prípade bude predmetom ďalšieho posúdenia, či patria odsúdeným (ktorí za ne zaplatili kúpnu cenu, okamžite ich získali do vlastníctva a potom ich okamžite použili na trestnú činnosť), alebo či patria tretím (v prípade ťahača napríklad osobe, ktorá dostala požadovanú kúpnu cenu a príves odovzdala OP; v prípade ťahača osobe, ktorá podpísala kúpnu zmluvu ako kupujúci).

V rámci ďalšieho posudzovania vnútroštátny súd zohľadní pokyny Súdneho dvora vo veci C-505/20 [rozsudok z 12. mája 2022, RR a JG (Gel des biens de tiers –

zaistenie majetku tretích osôb), ECLI:EU:C:2022:376] a v prípade potreby mu znovu predloží návrh na začatie prejudiciálneho konania.

Odôvodnenie prejudiciálnej otázky

11 O uplatniteľnej právnej norme

Keďže boli skutky spáchané v roku 2011, smernica 2014/42 sa neuplatní. Preto sú prejudiciálne otázky zamerané na výklad rámcového rozhodnutia 2005/212. Ako vyplýva z prvého odôvodnenia, pomocou [rámcového rozhodnutia] sa má uskutočniť boj proti cezhraničnej organizovanej trestnej činnosti, ktorej hlavným motívom je finančný prospech. To znamená, že by sa mala uplatniť aj na vedľajšie trestné činnosti organizovanej kriminality, ako je nedovolený dovoz cigariet bez kolkovej známky z jedného členského štátu do druhého členského štátu, v ktorom sa tieto cigarety prepravujú a skladujú.

Okrem toho, Súdny dvor rozhodol, že toto rámcové rozhodnutie sa použije v prípadoch, keď vnútroštátne právo stanovuje trest odňatia slobody na viac ako jeden rok (rozsudok zo 14. januára 2021, [Okračná prokuratúra – Chaskov a Apelativna prokuratúra – Plovdiv], C-393/19, ECLI:EU:C:2021:8, body 38 až 41). Táto podmienka je v konaní vo veci samej (pozri bod 7) splnená, pretože uložené tresty boli sčasti vyššie.

12 O prejudiciálnej otázke

Z toho, že tretia zarážka článku 1 rámcového rozhodnutia 2005/112 neobsahuje odkaz na vnútroštátny právny poriadok, vyplýva, že obsah pojmu „nástroje“ musí byť rovnaký bez ohľadu na vnútroštátne špecifiká.

12.1. O odsúdení za účasť v organizovanej zločineckej skupine

Účasť na organizovanej zločineckej skupine patrí do pôsobnosti rámcového rozhodnutia Rady 2008/841/SVV z 24. októbra 2008 o boji proti organizovanému zločinu (Ú. v. EÚ L 300, 11.11.2008, s. 42).

V prejednávanej veci je jasné, že členovia zločineckej skupiny získali príves a ťahač kúpou a okamžite potom boli použité na spáchanie trestných činov, ktorých predmetom bola kriminálna činnosť tejto skupiny. Namiesto je otázka, či treba predpokladať, že kúpou a použitím týchto predmetov bola preukázaná forma účasti na zločineckej skupine podľa článku 2 písm. a) rámcového rozhodnutia 2008/841. Pokiaľ je to tak, predmety (príves a ťahač) predstavujú nástroje použité na účasť v zločineckej skupine v zmysle článku 3 tretej zarážky rámcového rozhodnutia 2005/212.

12.2. O odsúdení za držbu cigariet bez kolkovej známky

V konaní vo veci samej ide o to, že cigarety bez kolkovej známky boli z Grécka do Bulharska prepravené v prívese za ťahačom. Ide pritom o samostatné

predmety, keďže cigarety boli naložené na prívese, zatiaľ čo ťahač zabezpečoval pohyb prívesu. To znamená, že ťahač bol použitý iba na prepravu cigariet, zatiaľ čo príves bol použitý na prepravu a na úschovu počas tejto prepravy.

Pre obidva tieto prípady je na mieste otázka, či ťahač a príves v zmysle článku 1 tretej zarážky rámcového rozhodnutia 2005/212 boli použité ako nástroje na spáchanie trestného činu, ktorému vo vnútroštátnom práve zodpovedá skutková podstata „držba tovaru, ktorý podlieha spotrebnej dani“. Najmä či je skutočnosť, že vnútroštátna práva úprava neukladá sankcie za prepravu cigariet bez kolkovej známky, iba ich držbu, dôvodom, aby sa v prípade úschovy cigariet bez kolkovej známky v tom istom nákladnom automobile, ktorý bol použitý aj na prepravu, malo usudzovať, že tento nákladný automobil – ťahač a príves – nie je nástroj.

13 Posúdenie vnútroštátnym súdom

Kúpa prívesu a ťahača členmi zločineckej skupiny s úmyslom využiť ich na trestnú činnosť tejto skupiny, je aspektom interných vzťahov v rámci skupiny. Z toho vyplýva, že uvedené predmety (príves a ťahač) predstavujú nástroje na páchanie trestnej činnosti, ktorá spočíva v účasti na takej skupine.

Vnútroštátna právna úprava postihuje držbu tovaru, ktorý podlieha spotrebnej dani, bez kolkovej známky, ale nie jeho prepravu. To však neznamená, že počas danej prepravy nedochádza k držbe tovaru. Naopak, ich držba sa uskutočňuje práve najmä ich naložením do vozidla a ich prepravou vo vozidle. Držba je skutočná faktická moc nad tovarom a jeho preprava predstavuje podobu takej skutočnej faktickej moci. Vozidlo (príves a ťahač) je teda nástroj, ktorým sa vykonáva skutočná faktická moc nad tovarom.

Obidva predmety (príves a ťahač) sú preto nástroje na spáchanie obidvoch trestných činov, ktoré boli konštatované právoplatnými súdnymi rozsudkami.

14 O význame rozhodnutia Súdneho dvora Európskej únie

Ak by mal Súdny dvor prípadne rozhodnúť, že ťahač a/alebo príves predstavujú nástroje v zmysle článku 1 tretej zarážky rámcového rozhodnutia 2005/212, bude vnútroštátny súd musieť rozhodnúť o ich prípadnej konfiškácii podľa § 53 ods. 1 písm. a) NK.

V takom prípade [súd] podrobne posúdi právne vzťahy medzi odsúdenými osobami a osobami, ktoré na ne previedli práva (v prípade ťahača, aj pokiaľ ide o nasledujúceho nadobúdateľa), aby sa určilo, či tieto predmety treba s ohľadom na záruky rešpektovania základných práv podľa článku 5 rámcového rozhodnutia 200[5]/212 vrátane vlastníckeho práva, resp. poskytnutie účinných opravných prostriedky na ochranu týchto práv podľa článku 4 rámcového rozhodnutia, skonfiškovať.

... [omissis]